

efter 8 helger dom kommer ba »ah du får jobba 4 till»

Vad har hänt med det anförande *ba* de senaste decennierna?

Från och med 80-talet fram till det tidiga 00-talet genomfördes en hel del forskning om adverbet *bara*, ofta reducerat till *ba*, som anföringsmarkör (t.ex. Nordberg 1984, Eriksson 1992, Wijk-Andersson 1997, Svensson 2009). Sedan dess har *ba*-forskningen varit ganska tyst (se dock Strandberg 2026, Piosik u.a.), men *ba* har fortsatt användas i språket. I den här korta studien gör jag en uppföljning av de syntaktiska konstruktionsmöjligheterna hos *ba* som anföringsmarkör i dagens svenska. Till skillnad från tidigare studier, som uteslutande studerat *ba* i tal, ägnar jag mig i den här explorativa studien åt *ba* i talspråksnära skriftspråk. Mitt syfte med detta är att utforska *ba*:s syntaktiska konstruktionsmöjligheter i samtida skriftspråk och undersöka hur dessa eventuellt utvecklats sedan tidigt 00-tal. Vad har hänt med *ba* de senaste decennierna?

Anförande *ba* är resultatet av en grammatikaliseringsprocess, från adjektivet *bar* via adverbet *bara* (Wijk-Andersson 1997 s. 31). Som anföringsmarkör är *ba* belagd sedan 70-talet, och anses ofta vara en del av ett informellt och dramatiserande tal, särskilt i berättelser i ungdomsspråk (Eriksson 1992 s. 6). Syntaktiskt sett kan *ba* föregås av ett (oftast pronominellt) subjekt; se (1) från Jönsson 2005 (s. 99). Förutom ett subjekt kan *ba* också föregås av ett adverbial; se (2), som innehåller två exempel på detta.¹ Det senare ger upphov till den oväntade ledföljden adverbial-subjekt (jfr Lundin Åkesson 2005), gissningsvis eftersom *ba* inte är ett finit verb och enligt min språkkänsla inte inverterar med subjektet.

(1) ja *ba* *hallå* s'är²

(2) Först_{Advbl} jag_{Subj.} *ba*: :D³ och sen_{Advbl} jag_{Subj.} *ba*: oh I c wat u did thar

Enligt tidigare forskning används *ba* inte med finita verb (t.ex. Kotsinas 1994 s. 82, Jönsson 2005 s. 102, Lundin Åkesson 2005 s. 78). Som jag påpekat i tidigare interaktionslingvistiska undersökningar av anföringar i talspråk (Strandberg 2024a, 2026), verkar dock sådana kombinationer förekomma; se (3) nedan från Strandberg 2026 där *ba* och verbet föregås av ett subjekt och ett adverbial.

(3) [Skulle nån säga så till mej]_{Advbl} ja_{Subj.} hade_{Verb} *ba* VA MENAR DU

¹ Undantaget (1) och (3) kommer samtliga exempel från den korpusundersökning jag presenterar i detta smärre bidrag.

² Originalalets kursivering.

³ :D fungerar här som en glad emoji.

Det verkar alltså som att anförande *ba* har förändrats de senaste decennierna, och nu kan kombineras med verb. Det innebär också att det finns inversionsmöjligheter i exempel som (3). Den möjligheten utnyttjas dock inte av den aktuella talaren, som i stället låter verbet linjärt sett komma på tredje plats (V3). Detta ger upphov till flera frågor: Förekommer inversion i exempel där *ba* kombineras med finita verb, och i så fall i vilken utsträckning? Hur förhåller sig sådana V2-strukturer med *ba* till V3-ledföljder framför *ba*? Och vilka verb kombineras *ba* med? Dessa frågor kommer jag i det följande att besvara utifrån resultatet av en mindre korpusundersökning i korpusen Sociala medier i konkordansverktyget Korp (Borin m.fl. 2025).

Material och metod

Korpusen Sociala medier i Korp består i skrivande stund av drygt tolv miljarder token. I korpusen finns texter från bloggar och diskussionsforum, och texterna får överlag sägas ha en relativt informell och talspråksnära prägel. Det gör dem relevanta för den här undersökningen, eftersom det är i informella talspråkskontexter som *ba* tidigare studerats. I den här studien är jag intresserad av följande mönster:

- (4) adverbial + subjekt + *ba*
- (5) adverbial + verb + subjekt + *ba*
- (6) adverbial + *ba* + subjekt
- (7) verb + *ba*
- (8) adverbial + subjekt + verb + *ba*

Att undersöka mer abstrakta ledföljdmönster som dessa med hjälp av korpusar är av flera anledningar notoriskt svårt (Bylin & Melander 2023 s. 263), bland annat eftersom satsdelstagningen inte alltid är tillförlitlig. Jag har därför formulerat söksträngar efter syntaktisk form, inte funktion. Men även det har sina utmaningar, eftersom en syntaktisk funktion kan ta flera olika former. Eftersom min studie är explorativ har jag inte strävat efter att skapa söksträngar för varje möjlig syntaktisk form, utan i stället formulerat söksträngar för några av de enligt min uppfattning vanligaste formerna som de olika leden kan ha. Dessa söksträngar presenteras i (9)–(12) nedan. Söksträngarna är tänkta att få fram respektive struktur i (4)–(7) ovan. Struktur (8) fick, till skillnad från de övriga, ingen egen söksträng; dessa exempel räknade jag i stället in i söksträng (12). Samtliga sökningar genomfördes i oktober 2024.

- (9) Mening börjar [ordklass är adverb] + [ordklass är inte konjunktion] + [ord är *ba*] + [ord är : eller ”]
 (10) Mening börjar [ordklass är adverb] + [ordklass är verb] + [ordklass är pronomen] + [ord är *ba*] + [ord är : eller ”]
 (11) [ordklass är adverb] + [ord är *ba*] + [ordklass är pronomen] + [ord är : eller ”]
 (12) [ordklass är verb] + [ord är *ba*] + [ord är : eller ”]

Söksträngarna har formulerats stegvis utifrån de resultat som de genererat. Exempelvis behövde (9) och (10) förses med *mening börjar* för att undvika träffar från satsens mittfält, och eftersom många konjunktioner dök upp i resultatet från den första versionen av (9) specificerade jag att det andra ledet i strängen inte skulle vara en konjunktion.

Förutom (9)–(12) har jag även använt söksträngen i (13) nedan för att undersöka om *ba* kan föregås av både verb och satsadverb.

- (13) [ordklass är verb] + [ordklass är adverb] + [ord är *ba*] + [ord är : eller ”]

En begränsning med samtliga söksträngar är att själva anföringen endast identifieras på grafematiska grunder med hjälp av ett inledande citattecken eller kolon. Men anföringar förekommer också utan dessa skiljetecken. För att inte få för många irrelevanta träffar valde jag ändå att avsluta varje söksträng med citattecken eller kolon, även om det innebär att jag missar relevanta träffar. Totalt sett har samtliga söksträngar i (9)–(13) genererat 2 700 belägg som jag gått igenom manuellt. Av dessa bedömdes 1 230 träffar vara relevanta. Jag bedömer detta material som tillräckligt stort för min explorativa undersökning, men är medveten om att många relevanta träffar utgår på grund av söksträngarnas begränsningar.

Resultat

Den största skillnaden mellan resultatet av min undersökning och tidigare forskning om *ba*, är att *ba* nuförtiden flitigt kombineras med verb. Söksträng (12) ovan gav 2 399 träffar, och av dessa gick jag igenom de 2 118 belägg som inte utgjorde hapax⁴. Av dessa var 1 071 relevanta för studien. Bland dem förekommer ett intressant mönster: *ba* föregås främst av futurumbildande hjälpverb

⁴ Hapax är ord och uttryck som enbart förekommer en gång i en viss korpus.

4 Smärre bidrag

(skola, komma; n = 243), kommunikationsverb (*känna, tänka, säga*; n = 390) och det temporala hjälp verbet *ha* (n = 89). Ett exempel från varje kategori ges i (14)–(16) nedan.

(14) [efter 8 helger]_{Advbl} dom_{Subj.} kommer ba »ah du får jobba 4 till»

(15) Först_{Advbl} jag_{Subj.} tänkte ba: Vaaa vem är Liam??

(16) [Om de där va nån tjej från twitter]_{Advbl} hon_{Subj.} hade_{Verb} ba »created me to be there 4 u????»

De senaste decennierna har *ba* alltså gått från att stå ensamt med subjektet, till att också föregås av verb. De vanligaste verbtyperna skulle möjligen kunna förklara varför: det semantiskt underspecifierade *ba*, som förmodligen har bidragit till *ba*-konstruktionens spridning, verkar behöva kombineras med verb för att uttrycka mer specifika tids- och kommunikationsförhållanden.

När det gäller kombinationerna av *ba* och kommunikationsverb som i (15) ovan, skulle man kunna diskutera om den anförande funktionen signaleras av *ba*, kommunikations verbet eller båda. En tänkbar analys är att *ba* fungerar allmänfokuserande, medan kommunikations verbet fungerar anförande. Jag anser det dock vara rimligare att både verbet och *ba* bidrar till den anförande funktionen, eftersom både verben och *ba* är etablerade anföringsresurser var för sig.

Undersökningen kan även bekräfta att *ba* fortfarande ger upphov till den oväntade ledföljden adverbial-subjekt, där *ba* skulle kunna tolkas som ett finithetsbärande element som intar verbets position och skapar en V3-struktur (Lundin Åkesson 2005). 20 belägg på denna ledföljd kunde identifieras; se exempelvis (17). Men att *ba* skulle uppfattas som finit verb verkar inte vara fallet. Söksträngen i (11) gav endast en potentiellt relevant träff; se (18).

(17) [när jag gick upp]_{Advbl} barnet_{Subj.} ba »ÄNTLIGEN!»

(18) sen_{Advbl} ba jag_{Subj.} »jag saknar ju faktiskt dig ❤️»

Även i (18) skulle man kunna överväga en analys av *ba* som en allmänt fokuserande partikel, kanske särskilt med tanke på att *sen* under senare tid verkar användas mer konjunktionellt (Strandberg 2024b). Oavsett om *ba* i (18) analyseras som en anföringspartikel som framkallar inversion eller inte, är strukturen som sådan mycket ovanlig. En enda träff i en så stor korpus som Sociala medier tyder på att strukturen inte verkar vara särskilt etablerad i bruket.

I de fall då *ba* föregås av ett finit verb, ett subjekt och ett adverbial, skulle dock subjektet kunna invertera med verbet. Sådana exempel finns i mitt mate-

rial; se (19). Men det förekommer även exempel där verb och subjekt inte inverterar; se (14) ovan och (20) nedan.

(19) Först_{Advbl} tänkte_{Verb} jag_{Subj} ba: oh, vilken stilig man.

(20) Men sen på riktigt [om nån framför mig inte skulle ha ett fungerande kort]_{Advbl}
jag_{Subj} hade_{Verb} ba »Fan låna mitt eller så typ ge kortet sen få tbx»

I mitt material finns 13 exempel på inversion i *ba*-konstruktionen, som i (19) ovan. Antalet *ba*-konstruktioner som har rak ledföljd efter det inledande adverbialiet är mer än dubbelt så högt: 38 sådana exempel finns bland träffarna. Dessa antal är förstås låga, men det är ändå intressant att den raka ledföljden framför *ba* verkar vara vanligare än den omvända.

Vad är det då som gör att språkbrukare väljer rak eller omvänd ledföljd i dessa exempel? Här verkar längden på det inledande adverbialiet kunna spela roll. Det är nämligen så att de flesta raka ordföljder framför *ba* föregås av ett längre, bisatsformat adverbial som i (20), medan den omvända ledföljden nästan enbart föregås av korta, enstaviga adverbial som exempelvis *först* i (19). Här bör man dock komma ihåg att mina söksträngar inte varit utformade för att samla in längre, bisatsformade adverbial utan endast kortare.

Det kan såklart finnas flera anledningar till att skribenterna oftare väljer V3-ledföljder som (20) i stället för V2-ledföljder som (19). En anledning skulle kunna vara att ledföljden adverbial + subjekt sedan åtminstone två decennier (Lundin Åkesson 2005) är starkt befast för *ba*-konstruktionen, och att talare därför behåller denna ledföljd även om det finns ett verb som subjektet kan invertera med. En annan möjlig analys är att V3-ledföljden i exempel som (20) är producerad av andraspråksinlärare eller personer med förortsförankrat tal, där V3 är ett vanligt förekommande drag. Jag tror dock att det vore en förhastad slutsats. Som jag visat i andra arbeten (Strandberg 2024a, 2026) används V3-ledföljder med finit verb och *ba* även av talare utan några som helst inlärar- eller förortsindexerade drag. De långa bisatser som inleder V3-anföringar som (20) ovan, förekommer också i V3-konstruktioner som inte är anföringar; se exempelvis (21) nedan från Strandberg (2025 s. 345).

(21) [När man har lite fjärlar i magen]_{Advbl} (.) man_{Subj} e fucking odödlig

Slutligen visar de 125 relevanta träffarna från söksträng (13) att även satsadverb som *inte* kan föregå *ba*; se (22) nedan.

(22) Man behöver inte ba »vill du idka samlag, ja/nej?»

Kombinationen av verb, satsadverb och *ba* är ytterligare en kontrast mot tidigare *ba*-forskning, där sådana förekomster inte har belagts. Till skillnad från de tidigaste *ba*-exemplen verkar *ba* idag alltså kunna vara del av en komplett finit sats.

Avslutning

Detta smärre bidrag har endast utforskat en liten del av *ba*-konstruktionens syntax i dag, men har förhoppningsvis visat att *ba* förtjänar ett mer rejält återbesök i språkforskningen. Fler söksträngar behövs för att identifiera fler *ba*-strukturer i skriftspråk, till exempel sådana som inleds av ett bisatsformat adverbial. Ytterligare undersökningar av *ba* i informellt skriftspråk torde vara välkomna, eftersom *ba* undantaget denna studie enbart undersökts i talspråk. Här skulle man kunna fråga sig om de *ba*-strukturer jag undersökt är skriftspråksspecifika. Jag tror att så inte är fallet, eftersom flera av konstruktionerna i någon utsträckning även förekommer i talspråk (Strandberg 2026). Även uppdaterade talspråksundersökningar är välkomna forskningstillskott, t.ex. Piosik u.a., eftersom det ser ut att ha hänt en del med *ba*-syntaxen sedan de tidigaste undersökningarna. En annan intressant fråga för framtida *ba*-forskning är huruvida den längre formen *bara* förekommer i samma strukturer som *ba*, eller om det finns en arbetsfördelning mellan dem. Slutligen borde *ba*-konstruktionens senare utveckling vara intressant och någorlunda lättillgänglig för språkhistoriker, eftersom förändringarna vi sett ovan har skett i närtid och kan undersökas i både tal och skrift.

Viktoria Strandberg

Litteratur

- Borin, Lars, Forsberg, Markus, Hammarstedt, Martin, Holmer, Louise & Matsson, Arild, 2025: Korp: Språkbanken's word research platform. I: Dana Dannélls, Kristian Blensénus & Lars Borin (red.): Sixty years of Swedish computational lexicography. Berlin/Boston: De Gruyter. S. 175–193.
- Bylin, Maria & Melander, Björn (red.), 2023: Språkrådet rekommenderar. Perspektiv, metoder och avvägningar i språkriktighetsfrågor. Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen.

- Eriksson, Mats, 1992: Ett fall av grammatikalisering i modern svenska: *ba* i ungdomars talspråk. (FUMS Rapport nr 166.) Uppsala: Uppsala universitet.
- Jönsson, Linda, 2005: Tal i tal. Grammatiska konstruktioner av anföring i tonårsflickors samtal. I: Jan Anward & Bengt Nordström (red.): Samtal och grammatik. Studier i svenskt samtalsspråk. Lund: Studentlitteratur. S. 89–108.
- Kotsinas, Ulla-Britt, 1994: Ungdomsspråk. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Lundin Åkesson, Katarina, 2005: The multifunctional ‘*ba*’: a finiteness marker in the guise of an adverbial. I: Working papers in Scandinavian Syntax 76. S. 73–92.
- Nordberg, Bengt, 1984: Om ungdomars samtalsstil. Några preliminära iakttagelser. I: Nysvenska studier. Tidskrift för svensk stil- och språkforskning 64. S. 5–27.
- Piosik, Michał, u.a.: *Ba(ra)* och dess multifunktionalitet i talad svenska – ett konstruktionsgrammatiskt perspektiv. Poznan: Adam Mickiewicz University.
- Strandberg, Viktoria, 2024a: Varför V3 nu? Temporal och konditionala bisatser som fria initiala annex. I: Språk och interaktion 6(1).
- Strandberg, Viktoria, 2024b: Kronologi, samtalsstruktur och ompositionering. Tillägg till kommunikativa projekt med turinitialt *sen* i tal-i-interaktion. I: Journal for German and Scandinavian Studies 4. S. 14–34.
- Strandberg, Viktoria, 2025: »När man har lite fjärlar i magen man e fucking odödlig». Att framhäva något som sant med ledföljden V3. I: Christian Waldmann, Sofia Ask, Joakim Lindh, Malin Sandberg, Astrid Skoglund & Asbjørg Westum (red.): Svenskans beskrivning 39: Förhandlingar vid trettionionde sammankomsten för svenskans beskrivning. Växjö 4–6 oktober 2023. Växjö: Linnéuniversitetet. S. 345–359.
- Strandberg, Viktoria, 2026: »Mars i Oxen man ba my fucking god». Initialt kontextualiserade direkta anföringskonstruktioner i tal-i-interaktion. I: Svenska landsmål och svenskt folkliv 147–148. S. 137–183.
- Svensson, Gudrun, 2009: Diskurspartiklar hos ungdomar i mångspråkiga miljöer i Malmö. Lund: Lunds universitet.
- Wijk-Andersson, Elsie, 1997: Begreppet grammatikalisering belyst med svenska exempel. I: Språk och stil NF 7. S. 19–36.